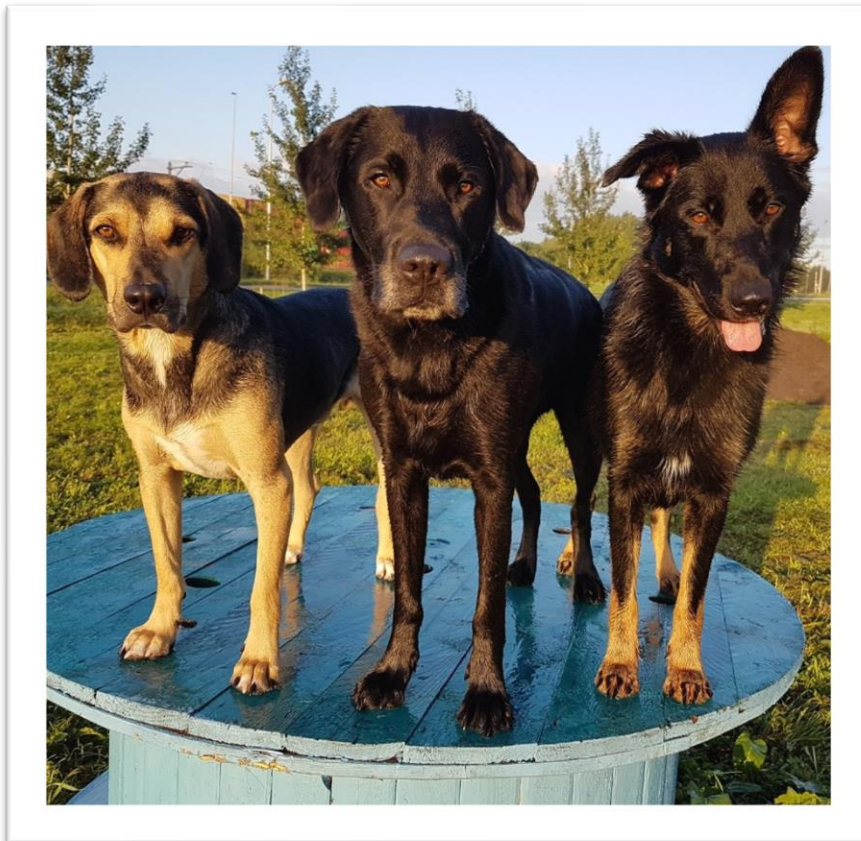

Animal Assisted Therapy

‘Wat is de meerwaarde van honden in de zorg, voor kinderen?’

CoHond, 2017

Laura Cöhns

Aeres Hogeschool

08 juni 2021, Almere

Inhoud

Inleiding	3
Materiaal en onderzoek	4
Keuze voor interventie	4
Locatie interventie.....	4
Vraagstuk cliënt	4
Materialen	4
Resultaten	5
Interventie 2	5
Interventie 3	6
Interventie 5	7
Interventie 7	8
Interventie 8	9
Interventie 9	10
Discussie	11
Conclusie	12
Literatuurlijst	13
Bijlagen I; Scoreformulier uitleg	14
Bijlagen II; Scoreformulier	15

1. Inleiding

Al eeuwen lang leven mens en dier in gezelschap van elkaar. Toch, werd pas in de vorige eeuw de wetenschappelijke basis gelegd voor de therapeutische werking van dieren op mensen. Men is zich ervan bewust dat dieren het welzijn van de mens kan bevorderen. Dit heeft er voor gezorgd dat dieren ook ingezet worden in de zorg doordat er veel psychologische en fysiologische aspecten bij betrokken zijn. De aanwezigheid van dieren kan bijvoorbeeld leiden tot het verminderen van pijn, het verbeteren van motivatie en concentratie en het veranderen van gedrag. Hierdoor krijgen animal assisted interventies (AAI) steeds meer aandacht en worden deze steeds populairder (Krijt, T., 2010).

Er zijn diverse vormen van therapie die onder de term AAI vallen. AAA staat voor Animal Assisted Activities en wordt toegepast bij een doelgroep die baat heeft bij dierondersteunende activiteiten. Deze activiteiten worden vaak uitgevoerd in ziekenhuizen, scholen of verpleegtehuizen. Het dier wordt hier ingezet om sociale en recreatieve doelen mee te behalen. Met deze doelen kan de levenskwaliteit verbeterd worden. AAE, Animal Assisted Education wordt ingezet voor het behalen van onderwijs doelen, het verbeteren van het cognitief functioneren en sociale vaardigheden (Balluerka, N., et al., 2014).

Animal assisted therapy (AAT) is een vorm van therapie die gericht is op het behalen van cognitieve en of educatieve doelen, waarbij een dier wordt ingezet om de doelgerichte activiteiten mee uit te voeren. Dit gebeurt altijd in aanwezigheid van een begeleider. AAT kan worden ingezet bij iedereen die therapie wilt volgen. Van revalidatie patiënt tot psychiatrisch patiënt, volwassenen tot kinderen (Burr & Wittman, 2020).

Studies tonen aan dat AAT waar kinderen aan deelnemen zorgen voor een lager cortisol gehalte bij het kind. Hierdoor ontstaat er stressvermindering gedurende de activiteit, die ook tot ná de activiteit effect hebben (Wijker, et al., 2021). Ook is er sprake van bloeddruk verlaging, laagdrempeliger aanleren van nieuw gedrag en minder spanningen (Anderson, D. & Brown, S., 2021).

CoHond werkt met AAT waarbij honden worden ingezet. Gedurende de interventies wordt er gebruik gemaakt van de TOPDOG HondenSOVA training methodiek. Deze methodiek is gebaseerd op het AAT model waarbij de hond wordt ingezet als co-trainer. Tijdens deze interventies worden mens en dier samengebracht, waarbij diverse oefeningen worden uitgevoerd. Doordat hond en mens samenwerken kan de hond als spiegel gebruikt worden, maar ook als middel van feedback. Hierop kan het gedrag van de cliënt inzichtelijk gemaakt worden. Door middel van gedragsoefeningen en nieuwe inzichten worden gedragingen aan- of afgeleerd (Topdogtrainingen-Nederland, z.d.).

Het doel van dit onderzoek is om de meerwaarde van de therapieën en activiteiten die CoHond gebruikt, duidelijk te maken. Hoewel de doelgroep bij CoHond erg breed is, is dit onderzoek gericht op de meerwaarde van therapieën en activiteiten bij kinderen. De hoofdvraag bij dit onderzoek is dan ook: Wat is de meerwaarde van de hond in de zorg, voor kinderen?

In het derde hoofdstuk zal de gebruikte methode verduidelijkt worden. Het hoofdstuk erna geeft de resultaten van het onderzoek weer. In de discussie, hoofdstuk 4, zal worden besproken welke keuzes er gemaakt zijn. In de conclusie komt het antwoord op het onderzoek aan bod.

2. Materiaal en onderzoek

Keuze voor interventie

Voor het onderzoek hebben er enkele observaties plaatsgevonden bij een interventie tussen hond en cliënt. Iedere interventie vond plaats op locatie bij de cliënt. Er is specifiek gekozen voor het observeren bij interventies van deze cliënt, omdat het traject net startte toen het onderzoek van start ging. Zo konden er vanaf het begin al observaties plaatsvinden. Er is gekozen voor de observatie van 1 cliënt, door de corona maatregelen die op het moment van interventie van kracht waren.

Locatie interventie

De interventie vindt plaats op locatie van cliënt. Dit betreft een stad in het midden van Nederland. Hiervoor is de trainer met hond, per auto, ongeveer veertig minuten onderweg. De interventie zelf duurt gemiddeld 1 uur, waarvan de eerste 3 interventies, de eerste vijftien minuten beginnen zonder hond.

Vraagstuk cliënt

De cliënt is een jongen van 11 jaar die door middel van deze interventies bepaalde sociale vaardigheden onder de knie wilt krijgen. Deze sociale vaardigheden wilt hij gaan inzetten binnen de school- en thuisomgeving. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van cognitieve vaardigheden zoals focus en concentratie.

Materialen

Voor de observaties is er gebruik gemaakt van een scoreformulier waarop kon worden aangegeven welke oefeningen er werden uitgevoerd, zie bijlage II. Daarbij werd genoteerd hoeveel moeite de oefening kostte om uitgevoerd te worden, zie hiervoor bijlage I. Daarnaast werd er ook gekeken naar de band tussen cliënt en hond en is dit meegenomen in het scoreformulier. Alle scoreformulieren zijn vervolgens gedigitaliseerd.

Voorafgaand aan de interventies, waarbij de hond werd ingezet als co-trainer, werden er droogoefeningen uitgevoerd. Hierbij deed de aanwezige trainer een bepaald hondengedrag voor. Zoals het omver willen lopen van de cliënt, iets wat in het dagelijks ook gebeurt. Echter, gebeurt het in het dagelijks leven niet alleen door honden maar ook door andere mensen. Op deze manier kreeg de cliënt op een speelse manier handvatten mee voor soortgelijke situaties. Deze situaties waren echter moeilijk te scoren, waardoor deze niet zijn meegenomen in het onderzoek.

3. Resultaten

Interventie 2

Omgang tussen cliënt en hond

De cliënt heeft zelf al een hond en kent daardoor de basisgedragingen. Ondanks dat de hond en de cliënt elkaar nog niet goed kennen, is het samenspel wel aangenaam.

Opmerkingen

De oefeningen verliepen af en toe stroef. De basis commando's los van elkaar waren prima te doen voor de cliënt. De oefeningen waarbij de commando's achter elkaar gegeven moesten worden, waarbij tussendoor moest worden geknield en opstaan, waren soms wat lastiger.

Tabel 1

Scoreformulier voor oefeningen gedurende interventie 2

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moelijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk
De hond begroeten						
De hond roepen en commando 'hier' zeggen						
De hond roepen en commando 'hier' zeggen en knielen						
De hond roepen en commando 'hier' zeggen, knielen en opstaan						
De hond roepen en commando 'hier' zeggen, knielen en opstaan. Commando 'zit' geven.						
De hond roepen en commando 'hier' zeggen, knielen en opstaan. Commando 'zit' geven, daarna 'af'						
De hond roepen en commando 'hier' zeggen, knielen en opstaan. Commando 'zit' geven, daarna 'af'. De hond laten 'blijven' 3 stappen weglopen en de hond roepen.						
Alle voorgaande stappen herhalen zonder een woord te zeggen						

Interventie 3

Omgang tussen cliënt en hond

De hond en cliënt raken gewend aan elkaar. De oefening waarbij de cliënt met de hond rondjes moest lopen verliep enigszins moeizaam. De hond reageert enthousiast op de cliënt zijn complimentjes en is dan direct weer bij de les.

Bijzonderheden

De hond was veel afgeleid tijdens de eerste oefening doordat de cliënt met de hondensnoepjes bezig was, deze in zijn jas te stoppen. De hond is erg enthousiast wanneer hij snoepjes en complimentjes krijgt. De cliënt wilt de oefeningen snel proberen en overnemen van de trainer. De hond was een deel van de interventie los van de riem en liet zich afleiden tijdens de oefening met de bal. Hoe vaker de oefening met de bal herhaalt werd, hoe meer de hond afgeleid was.

Tabel 2

Scoreformulier voor oefeningen gedurende interventie 3

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moeilijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk
De hond begroeten	I					
De hond roepen en commando 'zit' geven	IIII					
De hond roepen en commando 'zit' en 'blijf' geven	II					
Een rondje lopen met de hond aan de riem	IIII					
Bal uit de bek van hond krijgen onder het commando 'los'	IIII III					
Hond de bal vast laten houden in bek onder het commando 'vast'	IIII III					
De hond laten snuffelen in een snuffelspelletje	II					

Interventie 5

Omgang tussen cliënt en hond

Ondanks dat sommige oefeningen niet helemaal gingen zoals het uitgevoerd moest worden, vroeg de cliënt de hond te stoppen. De hond luisterde waarna de oefening alsnog opnieuw uitgevoerd kon worden. Maar ook zonder woorden lukt het de cliënt om de hond oefeningen uit te laten voeren.

Opmerkingen

De cliënt geeft aan van uitdagingen te houden en is assertief. De cliënt wilt het heel graag goed doen. Soms leidt dat tot frustratie wanneer iets niet lukt.

Tabel 3

Scoreformulier voor oefeningen gedurende interventie 5

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moeilijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk
De hond begroeten	II					
De hond het commando 'zit' geven en vervolgens 'blijf'. Daarna worden er koekjes neergelegd die de hond mag pakken zodra de cliënt het aangeeft.	IIII					
Cliënt herhaalt bovenstaande oefeningen en loopt het beeld van hond	II					
Cliënt herhaalt bovenstaande oefening en maakt geen oogcontact	IIII					
Cliënt borstelt de hond	I					

Interventie 7

Omgang tussen cliënt en hond

Cliënt praat tegen de hond en verteld over zijn dag. De hond blijft reageren op de cliënt, vernauwt geen stresssignalen en is nauwelijks afgeleid.

Opmerkingen

Deze interventie vond plaats in een woonwijk en winkelcentrum om meer uitdaging op te zoeken voor zowel de hond als de cliënt.

Tabel 4

Scoreformulier voor oefeningen gedurende interventie 7

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moeilijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk
De hond begroeten	I					
De hond aangeliend een rondje door de wijk laten lopen	I					
Samen met de hond door een drukke winkelstraat lopen	II					
De hond laten zitten op een plein en een stukje weglopen	II					
De hond laten liggen op een plein en een rondje om hem heen lopen.	II					
De hond over een bankje laten springen	III					
De hond meenemen naar een ijssalon en daar het commando 'zit' geven	I					

Interventie 8

Omgang tussen cliënt en hond

De omgang tussen cliënt en hond gaat steeds gemakkelijker. Cliënt gaat geen oefening uit de weg en wilt graag alles direct uitvoeren. De cliënt komt zelf ook met oefeningen die hij graag wilt proberen met de hond.

Opmerkingen

Er werd deze interventie minder gebruik gemaakt van hondenkoekjes. Vooral tijdens de wandeling door de wijk raakte de hond dan wel eens afgeleid. De cliënt praatte weer veel tegen de hond, over zijn dag. De oefening met de bal, waarbij de hond de bal los moet laten in de hand van de cliënt verliep moeizaam. De cliënt vond het lastig om dit met de hond voor elkaar te krijgen. Dit resulteerde in frustratie en ongeduldigheid. Nadat de cliënt zijn rust had teruggenomen, lukte de oefening. Daarbij zag je het zelfvertrouwen weer groeien.

Tabel 5

Scoreformulier voor oefeningen gedurende interventie 8

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moeilijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk
De hond begroeten	I					
De hond aangelijnd een rondje door de wijk laten lopen	I					
Samen met de hond door een drukke winkelstraat lopen	II					
Samen met de hond de Petsplace in	II					
Samen met de hond iets lekkers voor de hond uitkiezen in de Petsplace	I					
Oefening met de bal, waarbij de hond de bal in de handen van de cliënt legt	IIII IIII					
Apporteren	IIII					

Interventie 9

Omgang tussen cliënt en hond

De cliënt is steeds zelfverzekerder, laat de hond ook zijn ding doen onder het mom van 'ik weet dat hij het wel kan'. De cliënt let soms niet op de hond maar is bezig met zijn eigen ding. Toch heeft hij de situatie onder controle. De cliënt verzint zelf spelletjes om met de hond te doen.

Opmerkingen

Het is een warme dag waarbij de interventie plaatsvindt in een bos/park.

Tabel 6

Scoreformulier voor oefeningen gedurende interventie 9

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moeilijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk
De hond begroeten	I					
Met de hond aangelijnd door een bosgebied lopen	II					
De riem los halen bij de hond	I					
Met de hond los door een bosgebied lopen	II					
De hond achter de cliënt aan laten rennen	II					
Verstoppen voor de hond en de hond bij zich roepen	I					
Apporteren in het bosgebied	IIII					
Voetballen met de hond	IIII					

4. Discussie

Wegens ziekten, persoonlijke omstandigheden en vakantieperioden ontbreken er een aantal observaties gedurende de interventieperiode. Hierdoor zijn niet alle 10 de interventies bijgewoond en missen interventie 1, 4, 6 en 10. Daardoor kan het voorkomen dat er geen duidelijk beeld geschetst kan worden van de groei die gemaakt is gedurende de interventieperiode.

Tijdens de tweede interventie (tabel 1) blijkt dat sommige oefeningen nog aandacht nodig hebben van de aanwezige trainer. De cliënt vindt het moeilijk om diverse commando's achter elkaar uit te voeren en te combineren. Zijn vraagstuk ging ook over het verbeteren van de focus en concentratie.

Bij de derde interventie valt op dat de cliënt moeite heeft met de oefening van het balletje, dat de hond moet loslaten in zijn hand. Dit heeft veel oefening nodig gehad en dat kon soms leiden tot frustratie of verlies van focus bij de cliënt. Bij interventie 8 (tabel 5) lukt diezelfde oefening al wat beter. Op het moment dat de cliënt zijn focus verliest en de hond de oefening niet opvolgt, herpakt hij zichzelf en lukt het vervolgens wel. Daarin zie je duidelijk het zelfvertrouwen van de cliënt groeien. Bij interventie 9 (tabel 6) wordt de oefening opnieuw herhaalt, nu verloopt het goed. Zowel de cliënt als de hond hebben lijken er beide plezier in te hebben. De hond vertoont geen stresssignalen.

Deze oefening is één van de oefeningen waarbij duidelijk zichtbaar werd hoe de cliënt reageert als iets niet lukt. Maar het geeft ook aan hoe graag de cliënt de oefening wél wilt kunnen uitvoeren, omdat de hond die aanwezig was maar door bleef spelen met de bal. Hiermee bleef de oefening maar herhaald worden. De herhaling in combinatie met de hond hadden een positieve uitwerking op de jongen.

Op deze manier is er gewerkt aan zowel de concentratie als het doorzettingsvermogen én de zelfverzekerdheid van de cliënt.

Wat ook te zien is, is dat tijdens iedere geobserveerde interventie, er overeenkomsten zijn in het groeten van de hond en de basis commando's. Dit is iets wat de cliënt al had geleerd van ervaringen met zijn eigen hond.

5. Conclusie

Uit de resultaten van de observaties is duidelijk een verschil op te maken, tussen de eerste en de laatste interventie. Waar de cliënt tijdens de tweede interventie nog hulp nodig heeft van de aanwezige trainer, is daar bij interventie nummer 8 geen sprake meer van. De zelfverzekerdheid en het doorzettingsvermogen van de cliënt is hier gegroeid.

Een aanbeveling is, om de interventie voort te zetten op locaties waar de cliënt nog moeite ondervindt met zijn focus of andere gedragsproblematiek. Dit kan op een school of binnen locatie zijn. Hiermee is het mogelijk zowel meer sociale als cognitieve vaardigheden aan te leren.

Literatuurlijst

- CoHond. (2017). Afbeelding gedownload van, <https://www.cohond.nl/cohond-5-jaar-later/>
- Anderson D., & Brown, S. (2021). The effect of animal-assisted therapy on nursing student anxiety: A randomized control study. *Nurse education in practice*. Vol 52. 103042
<https://www-sciencedirect-com.aeres.idm.oclc.org/science/article/pii/S1471595321000780>
- Balluerka, N., Muela, A., Amiano, N., Caldentey, M. (2014). Influence of animal-assisted therapy (AAT) on the attachment representations of youth in residential care. *Children and Youth Services Review*. Vol 42. 103-109
<https://www-sciencedirect-com.aeres.idm.oclc.org/science/article/pii/S0190740914001571>
- Burr, E., & Witteman, P. (2020). The influence of a therapy dog on a pediatric therapy organization: A mini ethnography. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, Vol 38. 101083
<https://www-sciencedirect-com.aeres.idm.oclc.org/science/article/pii/S1744388119309120>
- Krijt., T. (2010). Het gebruik van dieren voor AAA en AAT gerelateerde doeleinden. *Het welzijn van dieren bij Animal Assisted Therapy en Activities voor kinderen met autisme en/of een verstandelijke beperking*. <https://edepot.wur.nl/45773>
- Wijker, C., Kupper, N., Leontjevas, R., Spek, A., Enders-Slegers, M-J. (2021). The effects of Animal Assisted Therapy on autonomic and endocrine activity in adults with autism spectrum disorder: A randomized controlled trial. *General Hospital Psychiatry*.
<https://www-sciencedirect-com.aeres.idm.oclc.org/science/article/pii/S0163834321000736>
- Topdogtrainingen-Nederland. (z.d.). *Topdog HondenSOVAtraining*. <https://www.topdogtrainingen-nederland.nl/>

Bijlagen I; Scoreformulier uitleg

Erg moeilijk

De cliënt heeft veel hulp nodig van de aanwezige trainer. Zonder hulp lukt het niet om de oefening uit te voeren.

Moeilijk

De cliënt heeft soms hulp nodig van de trainer. Met een beetje aansturing lukt het uitvoeren van de oefening.

Neutraal

De cliënt heeft bijna niet tot geen hulp nodig van de trainer. Wel moet de oefening vaker herhaalt worden.

Makkelijk

De cliënt voert de oefening uit zonder hulp, maar stelt wel vragen.

Erg makkelijk

De cliënt voert de oefening perfect uit en heeft geen hulp nodig. De cliënt en hond raken vertrouwd met elkaar.

Bijlagen II; Scoreformulier

Oefening	Herhaling	Erg moeilijk	Moeilijk	Neutraal	Makkelijk	Erg makkelijk